

Granskning av balanskravet och god ekonomisk hushållning - delårsrapport

Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg

Building a better
working world

Innehåll

1. Sammanfattning.....	2
2. Inledning.....	4
2.1. Bakgrund	4
2.2. Syfte och revisionsfrågor	4
2.3. Avgränsning.....	4
2.4. Revisionskriterier.....	5
2.5. Metod och genomförande	5
3. Balanskrav och god ekonomisk hushållning	6
4. Granskningsresultat.....	7
4.1. Iakttagelser	7
5. Samlad bedömning.....	11

1. Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg granskat om:

- ▶ kommunalförbundet efterlever kommunallagens krav på en ekonomi i balans,
- ▶ resultaten i delårsrapporten är förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning d v s finns förutsättningar att målen kommer att uppnås.

Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2023. Syftet med granskningen är att ge kommunalförbundets revisorer underlag för sin skriftliga bedömning som biläggs delårsrapporten i samband med fullmäktiges behandling.

Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor görs följande bedömningar:

Är prognosen att kommunalförbundet efterlever kommunallagens krav på en ekonomi i balans?

Vi konstaterar, utifrån den helårsprognos som lämnas i delårsrapporten, att styrelsen bedömer att det lagstadgade balanskravet inte kommer att uppfyllas. Vi ser ingen anledning till att göra en annan bedömning beaktat de osäkerhetsfaktorer som en prognos innebär. Vi bedömer att det finns behov av åtgärder för att säkerställa att verksamheten kan bedrivas inom tilldelade ekonomiska ramar samt en plan för hur balanskravsresultatet ska uppfyllas.

Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning d v s finns förutsättningar för att målen kommer att uppnås?

Bedömningen är att prognosen inte är förenlig med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget år 2023. Det saknas en tillräckligt tydlig avrapportering av mål för att det ska vara möjligt att bedöma om det prognostiserade resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Av delårsrapporten framgår att den sammanvägda bedömningen av förbundets finansiella och verksamhetsmässiga mål är att förbundet delvis uppfyller kraven om god ekonomisk hushållning. Det anges även att förutsättningarna för att nå de finansiella målen för året sammantaget är osäkra.

Det finns ingen prognos för måluppfyllelsen av verksamhetsmålen. Av förbundets sju angivna mål är endast två som styrelsen menar är uppfyllda. Av dessa är måluppfyllelsen i ett fall tveksam enligt vår bedömning. Ett av målen kommenteras inte av styrelsen men kan tolkas som eventuellt uppfyllt. Målen är återges som "Tillståndsmål" med tillhörande "Processmål". De saknar angivna indikatorer som kan mäta måluppfyllnad. Styrelsens samlade bedömning "... att flera för förbundets mål är uppnådda." kan därför inte vidimeras av granskningen.

Budgeten för år 2023 är fastställd med ett resultat motsvarande 2 procent av omsättningen. Då 2022 var ett år med underskott som ska återställas, enligt fullmäktigebeslut, på 10 år är utgångspunkten att 2023 torde vara det första av de tio åren. Varken beslutat budget eller prognos kommer att medföra det. Det prognostiserade resultatet +1 022 tkr är kraftfullt otillräckligt och leder till ökat behov av resultatöverskott de återstående nio åren. Då även budgeten för år 2024 saknar utrymme för återställande av tidigare underskott bedöms förbundsstyrelsen rulla problemet framför sig och det föreligger ingen handlingsplan för hur detta ska lösas.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi förbundsstyrelsen att:

- ▶ vidta åtgärder för att säkerställa att verksamheten kan bedrivas inom tilldelade ekonomiska ramar,
- ▶ framta handlingsplan för återställande av tidigare underskott,
- ▶ tydliggöra redovisningen av verksamhetsmässiga mål.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Enligt kommunallagen (KL) 11 kap. 1 § ska kommunen ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs i juridiska personer som avses i 10 kap 2-6 §§. God ekonomisk hushållning definieras genom att fullmäktige fastställer verksamhetsmässiga och finansiella mål. Dessa mål ska sedan följas upp i delårsrapport och årsredovisning.

Kommunen ska enligt KL. 11 kap. 5 § varje år upprätta en budget för nästa kalenderår. Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Undantag får göras:

1. I den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk enligt KL. 11 kap. 14 §
2. Om det finns synnerliga skäl.

Fullmäktige ska behandla minst en delårsrapport per år. Förbundsstyrelsen ska inom två månader efter utgången av den period av räkenskapsåret som delårsrapporten omfattar överlämna den till fullmäktige och revisorer. I samband med fullmäktiges behandling av delårsrapporten ska även revisorerna bedöma resultaten. Denna granskning utgör underlag för det utlåtande som revisorerna ska lämna till fullmäktige.

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning av delårsrapporten i samband med fullmäktiges behandling.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- ▶ Är prognosen att kommunalförbundet efterlever kommunallagens krav på en ekonomi i balans?
- ▶ Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning d v s finns förutsättningar för att målen kommer att uppnås?

2.3. Avgränsning

Granskningen är avgränsad till att omfatta delårsrapport per 31 augusti 2023. Styrelsen är enligt KL 11 kap. 16 § ansvarig för upprättandet av delårsrapporten. Granskningsåtgärderna genomförs i form av en översiktlig granskning som består i att analysera delårsrapportens förvaltningsberättelse.

Granskningar omfattar:

- ▶ bedömning om kommunalförbundet bedöms efterleva balanskravet¹,
- ▶ bedömning av utfallet avseende fullmäktiges verksamhetsmål och finansiella mål med betydelse för god ekonomisk hushållning,
- ▶ en samlad bedömning om utfallet är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning.

2.4. Revisionskriterier

Revisionskriterier är de bedömningsgrunder som är underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

- ▶ Kommunallagen (2017:725) 11 kap. 1 §, 5-6 §§, 16 §, 12 kap 2 §
- ▶ Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning
- ▶ RKR R 15 Förvaltningsberättelse (balanskravsutredning)
- ▶ RKR R17 Delårsrapport
- ▶ Skyrev R5 Delårsrapport och årsredovisning

2.5. Metod och genomförande

Granskningen av måluppfyllelse har genomförts i enlighet med god revisionssed och via genomgång av kommunalförbundets delårsrapport.

Utöver vår interna kvalitetssäkring har ekonomichef sakgranskat rapportutkastet för att säkerställa att revisionsrapporten bygger på korrekt fakta och uttalanden.

¹Balanskravet innebär att budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna och att årets resultat enligt resultaträkningen och förändringen av det egna kapitalet ska vara positivt.

3. Balanskrav och god ekonomisk hushållning

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om mål och riktlinjer med betydelse för god ekonomisk hushållning har uppnåtts och följts. Revisorerna ska bedöma om prognosen i delårsrapporten och utfallen i årsredovisningen är förenliga med fullmäktigemålen.

Enligt kommunallagen ska:

- ▶ kommunfullmäktige fastställa mål för god ekonomisk hushållning,
- ▶ uppföljning av dessa mål görs i delårsrapport och årsredovisning,
- ▶ kommunens revisorer granska och bedöma måluppfyllelsen.

Syftet är att de förtroendevalda med hjälp av målstyrning och måluppföljning ska styra kommunförbundet med ändamålsenlighet och effektivitet.

Mål för god ekonomisk hushållning ska omfatta både finansiella mål och verksamhetsmål. De mål fullmäktige fastställt inom ramen för god ekonomisk hushållning är obligatoriska att utvärdera och bedöma i delårsrapport (prognos) och årsbokslut (utfall). Det är förbundsstyrelsen som i förvaltningsberättelsen ska utvärdera uppfyllelsen av de mål som fullmäktige fastställt. Därefter ska revisorerna på basis av förbundsstyrelsens utvärdering samt i sin egen granskning av delårsrapport och årsredovisning bedöma uppfyllelsen av de mål fullmäktige fastställt.

Balanskravet är centralt för god ekonomisk hushållning och innebär att kommunalförbundets budget och årliga utfall ska vara positiva och att underskott ska återställas kommande år, såvida fullmäktige inte beslutar om annat och hänvisar till "synnerliga skäl". Beräkningen av balanskravsresultatet ska i förvaltningsberättelsen följa ett föreskrivet schema. Vid avstämning av balanskravet får exempelvis realisationsvinster inte medräknas. Avstämning av balanskravet ska göras i delårsrapport och årsredovisning.

4. Granskningsresultat

4.1. Iakttagelser

I Delårsrapporten 2023 anges att god ekonomisk hushållning innebär att både förbundets finansiella och verksamhetsmässiga mål uppnås. För förbundet innebär det att verksamhetsmålen ska nås inom ramen för den löpande driften utan att behöva uppta lån alternativt begära in kapitaltillskott från medlemmarna. Förbundet ska vid periodens slut redovisa överskott motsvarande 2 procent av omsättningen.

4.1.1. Prognostiserat balanskravsresultat

Av delårsrapporten 2023 framgår att förbundet redovisar ett underskott på 60,4 miljoner kronor under år 2022 då verksamheten startades upp samt till följd av uteblivna intäkter och oväntade kostnader. Förbundsfullmäktige beslutade då om återställande av underskottet och hänvisade i sitt beslut till synnerliga skäl till en återställandeperiod på 10 år. Revisionen kommenterade detta i sin *Granskning avseende räkenskapsåret 2022*:

"Av årsredovisningen framgår att förbundet har beslutat sig att återropa synnerliga skäl till varför förbundets negativa balanskravsresultat inte skall återställas över 3 år, vilket kommunallagen som huvudprincip stadgar, utan istället över en 10-årsperiod. Mot bakgrund av förbundets dåliga ekonomiska situation anser vi att återopande av synnerliga skäl i detta fall inte är förenligt med lagens intentioner. Dvs när det ska vara möjligt att återropa synnerliga skäl."

Det framgår dock i räkenskapsrevisionen för 2023 att förbundsstyrelsen fortsatt planerar att återställa underskottet under en 10 års period i stället för en 3 års period. Förbundsstyrelsen beslutade juni 2023 att godkänna en inriktning av åtgärder och gav förvaltningen i uppdrag att göra en genomlysning av kostnader och utreda möjligheter vid försäljning av tillgångar och tjänster. Arbete med åtgärder pågår och av resultatet per sista augusti ingår i dagsläget inte någon reglering av underskottet från 2022.

Tabell 1. Avstämning mot balanskravet i delårsrapport

Tkr	2023	Förbundsstyrelsens bedömning
Årets resultat enligt resultaträkningen	1 022	Redovisat resultat för delårsbokslutet uppgår till +5 436 tkr vilket är samma som balanskravsresultatet. I delårsrapporten anges att det inte sålts några tillgångar för att finansiera löpande utgifter vilket innebär att det i resultatet inte finns realisationsresultat. Årsprognosen visar på ett resultat på +1 022 tkr.
- Samtliga realisationsvinster	-	
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-	
+ Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	-	
-/+ Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-	
+/- Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-	

Årets resultat efter balanskravsjusteringar	1 022	
-Reservering av medel till resultatutjämningsreserv (RUR)	-	
+Användande av medel från RUR	-	
Årets balanskravsresultat	1 022	

4.1.2. Bedömning

Vi konstaterar, utifrån den helårsprognos som lämnas i delårsrapporten, att styrelsen bedömer att det lagstadgade balanskravet inte kommer att uppfyllas. Vi ser ingen anledning till att göra en annan bedömning, beaktat de osäkerhetsfaktorer som en prognos innebär. Vi bedömer att det finns behov av åtgärder för att säkerställa att verksamheten kan bedrivas inom tilldelade ekonomiska ramar och en plan för hur balanskravsresultatet ska uppfyllas.

4.1.1. God ekonomisk hushållning enligt prognos

4.1.1.1 Iakttagelser

Prognos för finansiella mål

Tabell 2. Finansiella mål

Finansiella mål	Prognos 2023	Förbundsstyrelsen bedömning
KSA ska klara den löpande driften under året utan att behöva uppta lån alternativt begära in kapitaltillskott från medlemmarna.	Då prognostiserat årsresultat uppgår till + 1 022 tkr är bedömningen att förutsättningarna för att nå de finansiella målen för året sammantaget är osäkra.	Förbundets resultat för perioden januari-augusti 2023 uppgick till +5 436 tkr vilket var en förbättring med 1 828 tkr i jämförelse med det budgeterade resultatet på 3 608 tkr. Som en säkerhet har förbundet tecknat avtal om checkkredit för att hantera naturliga variationer gällande tillgång till likvida medel. Ett avtal som gäller från och med 2023-01-09. Ytterligare lån för löpande drift alternativt kapitaltillskott från medlemmarna begärdes inte.
KSA ska redovisa ett årligt överskott motsvarande 2% av omsättningen.		

Prognos för verksamhetsmål

Tabell 3. Verksamhetsmål

Verksamhetsmål	Prognos 2023	Förbundsstyrelsens bedömning
Svenskt Ambulansflyg är tillgängligt över hela Sveriges yta	Uppfyllt.	Beställningarna har under 2023 ökat och varje månad är antalet beställningar fler än motsvarande månad föregående år. Ett fåtal enheter väljer andra alternativ.
Svenskt Ambulansflyg har hög beredskap och utför sina uppdrag på rätt tid	-	Utvecklingsarbete pågår och kommer avrapporteras efter årets slut.
Svenskt Ambulansflyg prioriterar sina uppdrag efter medicinsk angelägenhetsgrad	-	Utvecklingsarbete pågår och kommer avrapporteras efter årets slut.
Svenskt Ambulansflyg upprätthåller hög flygsäkerhet	Uppfyllt.	Verksamheten har en aktiv rapporteringskultur med en hög medvetenhet om säkerhet och risker.
Svenskt Ambulansflyg utvecklar patientsäkerhet	-	Verksamheten har rutiner för samordning och uppföljning, och tillämpningen genomförs till fullo under hösten. Punkten avrapporteras vid årets slut.
Svenskt Ambulansflyg samordnar sina uppdrag kostnadseffektivt	-	1,27 h per patientuppdrag, Normal Prio 3, för perioden januari-aug.
Svenskt Ambulansflyg är en attraktiv arbetsgivare	-	Måluppfyllelse redovisas i årsredovisning 2023.

4.1.2. Bedömning

Grundat på granskningen av delårsrapportens återrapportering är vår bedömning att prognosen inte är förenlig med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget år 2023.

I delårsrapporten saknas tillräcklig tydlig avrapportering av verksamhetsmålen för att bedöma om det prognostiserade resultatet är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat.

Av delårsrapporten framgår att den sammanvägda bedömningen av förbundets finansiella och verksamhetsmässiga mål är att förbundet delvis uppfyller kraven om god ekonomisk hushållning. Det anges även att förutsättningarna för att nå de finansiella målen för året sammantaget är osäkra.

Budgeten för år 2023 är fastställd med ett resultat motsvarande 2 procent av omsättningen. Då 2022 var ett år med underskott som ska återställas, enligt fullmäktigebeslut, på 10 år är utgångspunkten att 2023 torde vara det första av de tio åren. Med en budget motsvarande 2 procent överskott (5 788 tkr) är det inte tillräckligt, det borde vara 6 000 tkr (underskott 60 mnkr över tio år) högre, d v s 11 788 tkr. Det prognostiserade resultatet +1 022 tkr är i det ljuset kraftfullt otillräckligt och leder till ökat behov av resultatöverskott de återstående nio åren. Då budgeten för 2024 även det saknar utrymme för återställande av tidigare underskott bedöms förbundsstyrelsen rulla problemet framför sig och det föreligger ingen handlingsplan för hur detta ska lösas.

Det finns ingen prognos för måluppfyllelsen av verksamhetsmålen. Av förbundets sju angivna mål är det endast två som styrelsen menar är uppfyllda. Av dessa är måluppfyllelsen i ett fall tveksam enligt vår bedömning. Ett av de sju målen kommenteras inte av styrelsen men kan tolkas som eventuellt uppfyllt. Målen återges som "Tillståndsmål" med tillhörande "Processmål". De saknar angivna indikatorer som kan mäta måluppfyllnad. Styrelsens samlade bedömning "... att flera för förbundets mål är uppnådda." kan därför inte vidimeras av granskningen.

5. Samlad bedömning

Utifrån genomförd granskning är vår samlande bedömning att:

- ▶ Kommunalförbundet inte förväntas efterleva balanskravet.
- ▶ Prognosen är inte förenlig med de mål fullmäktige beslutat.

Revisionsfråga	Bedömning
Förväntas kommunalförbundet efterleva kommunallagens krav på en ekonomi i balans?	Nej
Är delårsrapportens prognos förenlig med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?	I delårsrapporten anges att förutsättningarna för att nå de finansiella målen för året sammantaget är osäkra. Det finns ingen prognos för måluppfyllelsen av verksamhetsmålen.
- <i>Finansiella mål</i>	Nej
- <i>Verksamhetsmål</i>	Saknar tillräckliga underlag för bedömning

November 2023

Jan Darrell
Uppdragsledare, certifierad kommunal yrkesrevisor, EY